ไม้เทพทาโร : สมุนไพร

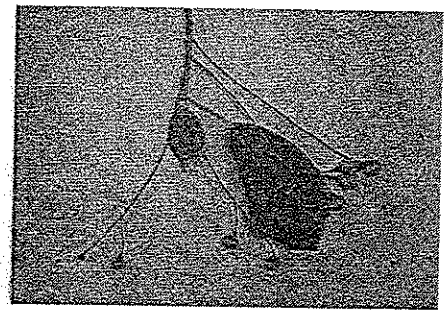

สุภาพ พลการ
คบ. (บริหารการศึกษา)
โรงเรียนวัดบางดี อ.ห้วยยอด จ.ตรัง

ไม้เทพทาโร เป็นไม้สิริมงคล ที่สามารถสร้างงาน สร้างผลิตภัณฑ์จากการแกะสลักรากไม้ ซึ่งเป็นรากไม้ที่ตายแล้ว แต่มีกลิ่นหอม จนได้รับคัดเลือกเป็น สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tumbol One Product : OTOP) ของจังหวัดตรัง เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่าง ประเทศ ไม่เพียงแต่นำมาใช้ในการแกะสลักเท่านั้น ไม้เทพทาโร ยังมีคุณค่าทางการรักษาโรคได้ด้วย

ไม้เทพทาโร หรือ ไม้เทพธาโร ชาวบ้านส่วนใหญ่รู้จักในชื่อ ไม้จวง หรือไม้ขวงหอม มีมากทางภาคเหนือ ชาวพายัพเรียกว่า ปูด้น หรือไม้การบูร อาจจะมีทางกาญจนบุรีบ้าง ไม้เทพทาโรส่วนใหญ่ขึ้นเองตามธรรมชาติ เพิ่งจะมีสถานที่เพาะพันธุ์ที่จังหวัดพังงาและมีกลุ่มชาวบ้านขยายพันธุ์ปลูกที่จังหวัดตรัง คนที่รู้จักมักเป็นผู้สูงอายุแต่มักไม่เคยเห็นต้น ไม่ทราบสรรพคุณและการนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ ไม้เทพทาโร เป็นสมุนไพรรสร้อน ใช้ไม้เป็นส่วนผสมในยาหลายขนาน แต่จะไม่ใช้เป็นยาประธานหรือตัวหลักจะใช้เป็นยาประกอบเท่านั้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน ทั้งเมล็ด ใบ เปลือกต้น เนื้อไม้ รากไม้ ใช้เป็นยาสำหรับคนได้ ทั้งยาภายในและยาภาย นอก รวมทั้งใช้เป็นยาสำหรับสัตว์ได้อีกด้วย

ส่วนที่ใช้ทางการรักษา

การใช้ประโยชน์ในการรักษา จากส่วนต่าง ๆ ของไม้เทพทาโร ใช้เมล็ดจากผลสุกนำไปตากให้แห้ง ตำหรือบดละเอียด บีบเอาน้ำมัน ใช้เป็นยาทาถูนวด แก้ปวดเมื่อย รักษาโรคข้ออักเสบ ส่วนของยอดใช้ดมแก้คัดจมูก ใบนำมาบดกินแก้ลมบ้าหมู กินก่อนคลอดเพื่อขับเหงื่อ เปลือกต้น สามารถนำไปต้มกินแก้เสียดท้อง แก้ลมท้องอืด ท้องขึ้นท้องเฟ้อ ขับลมในเส้น ท้องเสีย ท้องร่วง อหิวาตกโรค ใช้บำรุงร่างกาย บำรุงธาตุอย่างดีโดยเฉพาะสำหรับสตรีวัยรุ่น เปลือกต้นสดนำไปตำกับใบอุตพิดและข้าวเย็น พอกรักษาฝีหนอง นอกจากนี้นำมาใช้

เป็นยาภายใน เพื่อบำรุงหัวใจ ตับ น้ำดี ต้มกินแก้ปวดท้อง ครรภ์รักษา ใช้ตอนท้องชำระน้ำนม ใช้รากไม้ สับเป็นชิ้นเล็ก ๆ ต้มน้ำอาบ ขับน้ำคาวปลา และใช้เป็นยาภายนอกโดยกลั่นน้ำมันจากลูก หรือรากทาแก้ปวดเมื่อย นอกจากจะใช้สำหรับคนแล้วยังสามารถนำไปใช้กับสัตว์ได้อีกด้วย โดยใช้ใบผสมสมุนไพรอื่น ให้แพะกินก่อนคลอด จะทำให้คลอดง่าย

เทพทาโรในตำรายาไทย

ตำราการแพทย์ไทยเดิม ได้ระบุการรักษาที่ใช้เทพทาโรไว้มากกว่า 20 ขนาน (วิภา พลันสังเกต, มปป.) ดังเช่น จากคัมภีร์โรคนิทาน กล่าวไว้ว่า ใช้ในการรักษาอาการดีแตก " ดีแตกนั้นทำให้คนไข้คลั่งไคล้ไหลหลงละเมอ เพ้อพก นอนสะดุ้งหวาดหวั่น บางทีให้ลงดุจกินยารุ ให้ลงเขียว ลงแดง ลงเหลือง ออกมา ทำให้หาสติไม่ได้ ถ้าจะแก้ให้เอาเทียนข้าวเปลือก ๑ เทียนตาตั๊กแตน ๑ **เทพทาโร** ๑ เปลือกมะซาง ๑ เปลือกไข่เน่า ๑ เอาเสมอภาคทำเป็นจุณ บดแทรกดีจระเข้มากๆ ลายน้ำดอกไม้รำหัดพิมเสน กินแก้คลั่งไคล้ไหลหลงละเมอเพ้อพกหายแล" และเป็นส่วนประกอบในการเข้ายามหาชุมนุมยาในคัมภีร์ธาตุน้ำ แก้โลหิตแตก เข้ายารักษาตับพิการ ยามูลจิตรใหญ่ รักษาดวงหฤทัยพิการ ซึ่งได้ระบุว่า "ดวงหฤทัย ถ้าพิการแตกก็ดี กระทำให้เป็นคนเสียจริต ถ้ายังอ่อนอยู่ก็ให้คุ้มดี คุ้มร้าย มักให้ขึ้งโกรธ บางทีให้ระส่ำระสาย ให้หิวหากำลังไม่ได้ ถ้าจะแก้ เอาผลคนทีสอ ๑ ใบสหัศคุณเทศ ๑ ผลสะบ้าปิ้งไฟ ๑ จันทน์ทั้ง ๒ ดีปลี ๑ เทียนข้าวเปลือก ๑ เทียนตาตั๊กแตน๑ **เทพทาโร** ๑ บดปั้นแท่งไว้ฝนด้วยน้ำดอกไม้รำหัดพิมเสนกินหายแล" (มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์ไทยเดิม,2535) พระคัมภีร์ประถมจินดา ได้กล่าวถึงยาแก้ไข้ในครรภ์รักษาว่า "ถ้าสตรีผู้ใดมีครรภ์ตั้งแต่ได้ ๓ เดือน ขึ้นไปจนถึง ๑๐ เดือน แลเป็นไข้ดุจกล่าวมาแต่หนหลัง จะแก้ด้วยสิ่งใด ๆ ก็มิฟัง ท่านให้แต่งยาขนานนี้ กิน โกศสอ โกศเขมา โกศหัวบัว โกศก้านพร้าว เทียนดำ เทียนแดง เทียนขาว เทียนเยาวพาณี เทียนสัตตบุษย์ ดอกบัวเผื่อน ดอกบัวขม ดอกลินจง ดอกจงกลนี กฤษณา กระลำพัก ชะลูด ขอนดอก จันทน์แดง จันทน์ขาว สน กรักขี **เทพทาโร** สมุลแว้ง อบเชยเทศ

รากสามสิบ ยา ๒๗ สิ่งนี้เอาส่วนเท่ากัน ต้ม ๓ เอา ๑ กินแก้ไข้ในครรภ์รักษาตลอดไปแต่ต้นชนปลายดีนัก" (มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์ไทยเดิม, 2535) และจากกิมิชาติแลตานโจร ระบุว่านำมาเข้ายานัตถุ์แก้ตานโจร ใช้สำหรับแก้กุมารตามืดตาฟาง(มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์ไทยเดิม, 2535)

หนังสือไม้เทศเมืองไทย ได้กล่าวถึงประโยชน์ทางยาของเทพทาโรไว้ว่า ตามชนบทต่าง ๆ ใช้ปรุงเป็นยาหอมแก้ลม จุกเสียดแน่นแน่นเฟ้อ แก้อาการปวดท้อง ขับลมในลำไส้และ

กระเพาะอาหารให้เรอ ขับผายลมได้ดี เป็นยาบำรุงธาตุ ในเปลือกมีน้ำมันระเหย 1-2 % และแทนนิน นอกจากนี้ยังกล่าวถึงประโยชน์อย่างอื่นของเทพทาโร คือเนื้อไม้สีขาว จะมีกลิ่นหอมฉุนเหมือนกลิ่นการบูร อาจกลั่นเอาน้ำมันระเหย ออกจากเนื้อไม้แล้วอาจดัดแปลงทางเคมีให้เป็นการบูรได้

ข้อควรระวังในการใช้

ไม้เทพทาโร มีความเป็นพิษในตัวเอง ที่ต้องระมัดระวังในการนำมาใช้ ยางจากเปลือกต้น ทำให้ถ่ายท้องอย่างแรง ตำรจการแพทย์ไทยเดิม กล่าวว่า จากพระคัมภีร์สรรพคุณยา ระบุว่า "ยางสลัดไดนั้นแรงกว่าต้นแลใบ **คุณยางเทพทาโร** แลยางตาตุ่ม ยางรักขาว แลเข้าค่า ทั้ง 5 อย่างนี้มีคุณเสมอกัน มีรสอันร้อน แก้ตัวพยาธิ แก้ฟกบวม แลคชราช ผายธาตุ" (มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์ไทยเดิม, 2535) เปลือกต้นสดทำให้คัน มีข้อห้ามสำหรับสตรีมีครรภ์ แต่มีตำรายาที่ใช้กับสตรีมีครรภ์

การใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน

ไม้เทพทาโรได้ถูกนำไปกลั่น เอาน้ำมันหอมระเหยจากตอ ราก และเศษไม้ มีหลายแห่งในภาคใต้ เช่น พระพรชัย จังหวัดพัทลุง นำไปกลั่นน้ำมัน ทำเป็นยารักษาแก้ปวดเมื่อย โรคหัวใจ ผสมไขผึ้งรักษาแผลไฟไหม้ รักษาโรคผิวหนัง ทาละลายไขมัน ท่านกลุ่มอาจารย์สุภาพ จังหวัดตรัง กลั่นน้ำมันทำเป็นยาแก้ปวดเมื่อย ดมแก้วิงเวียนศีรษะ ทำน้ำยาบ้วนปาก และที่เขาจู อำเภอลำพะยา จังหวัดยะลา กลั่นน้ำมันทำเป็นครีมขี้ผึ้งทาปากแห้ง

ส่วนใบมีกลิ่นหอม ใบอ่อนของไม้เทพทาโร ใช้เป็นผักจิ้มน้ำพริก มีกลิ่นหอมอ่อน ๆ ชนิดใบใหญ่ทำผักข้าวยำ ใช้ใบทำน้ำปลาสมุนไพร โดยนำไปต้มจนมีสีแดง แล้วเคี่ยวกับเกลือ หรืออาจนำใบไปตากแห้งมีขายตามร้านขายสมุนไพรในประเทศไทย ใช้ใบเทพทาโรตากแห้งแทนใบกระวาน เพื่อใช้เป็นเครื่องเทศสำหรับใส่เครื่องแกงมัสมั่น เพราะใบกระวานจริง ๆ มีลักษณะเหมือนใบข่า จะไม่นิยมใช้กัน อีกทั้งนำมาใช้เผาไฟรมควัน ไล่ยุงในคอกสัตว์ และป้องกันการติดโรค ยังมีการศึกษาวิจัย เพื่อนำเศษไม้ไปทำประโยชน์ โดยสกัดเป็นน้ำมันทำเป็นยาสมุนไพรพื้นบ้าน และของใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น แชมพู ยาหม่อง น้ำมันนวด น้ำยาบ้วนปาก นอกจากนี้ยังนำมาทำเชียงสับยา ฝากาน้ำ แก้วน้ำ จุกปิดกระติกน้ำร้อน สากตำน้ำพริก และไล่แมลง รวมทั้งการก่อสร้างและทำเฟอร์นิเจอร์ นำไปทำหลังคาโบสถ์ ฝาบ้าน บันได ที่ใช้งานได้ทนนาน เพราะปลวกไม่กิน ใช้งานนานปีก็ยังคงมีกลิ่นหอม อีกทั้งนำไปทำเตียงนอน ตู้ หีบ ใส่เสื้อผ้า ที่สามารถกันมอดและแมลงได้

นอกจากคุณทางยา ของไม้เทพทาโรแล้ว ไม้เทพทาโรสามารถสร้างงาน สร้างผลิตภัณฑ์

จากการนำตอ รากไม้ มาแกะสลัก ซึ่งมีแหล่งใหญ่อยู่ในจังหวัดตรัง ที่ตำบลหนองปรือ ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด ตำบลเขาไพร อำเภอรัษฎา จังหวัดตรัง นิยมแกะสลักเป็นพะยูน สัตว์น้ำ วัตถุมงคล พระพุทธรูป และภาชนะสวยงาม มีกลิ่นหอม เป็นสินค้าที่มีราคาสูง เนื่องจาก เป็นงานศิลปะ ผู้ทำต้องมีฝีมือทางด้านศิลปะ มีการจัดตั้งกลุ่มฝึกอบรมเยาวชน และกลุ่มชาวบ้าน รวมทั้งฝึกอาชีพ ให้แก่สถานพินิจคุ้มครองเด็ก เป็นการนำความรู้ด้านแกะสลักถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ฝึกการใช้สมาธิในการทำงาน สร้างรายได้ให้กับตนเอง

จะเห็นได้ว่าไม้เทพทาโร เป็นไม้ที่มีคุณค่าทั้งด้านสมุนไพร และการสร้างงาน สร้างผลิตภัณฑ์ ด้วยการแกะสลักเป็นของใช้ประดับบ้านและวัตถุมงคล สมควรแก่การส่งเสริมและอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป

เอกสารอ้างอิง

มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์ไทยเดิม อายุรเวทวิทยาลัย (ชีวกโกมารภัจจ์). (2535)**ตำราการแพทย์ไทยเดิม (แพทยศาสตร์สงเคราะห์) ฉบับอนุรักษ์.** กรุงเทพ: สามเจริญพานิช.

วิภา พลันสังเกต.(มปป) **ข้อมูลการใช้ยาที่ใช้เทพทาโร คัดลอกจากตำราการแพทย์ไทยเดิม (แพทยศาสตร์สงเคราะห์) ฉบับอนุรักษ์.** (เอกสารอัดสำเนา) สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ..

เสงี่ยม พงษ์บุญรอด (2523) **ไม้เทศเมืองไทย.** กรุงเทพ : เกษมบรรณกิจ.

Lee C, Lin SJ,Pei Hsueh Pao. (1974) "สมุนไพรพลูคาว" ใน เสงี่ยม พงษ์บุญรอด **ไม้เทศเมืองไทย.** (หน้า 75-78) กรุงเทพ : เกษมบรรณกิจ.